

Asulad: teke ja esmamainimine

RAPLA LINN – esmateade 1241, aleviks 1945, linnaks 1993
Järvakandi alev – rajatud 1879, aleviks 1945

Alevikud (5):

Alu – esmateade 1241, alevikuks 1977
Kaarepere – 1412, alevikuks 1998
Keava – rajatud 1900, alevikuks 1977
Kehtna – 1470, alevikuks 1977
Kuusiku – 1467, alevikuks 1977.

Külad (85):

Sulgudes nimetatud külasid enam pole, need on enamasti 1976. a liidetud põhinimekirjas olevate küladega.

Ahekõnnu (1412, liidetud Isakõnnu, esmateade 1412),
Alu-Metsküla (hiljemalt XVIII saj.),
Aranküla (1241),
Haakla (1241, liidetud Selja),
Hagudi (1447, liidetud Hagudi mõis, küla ja Hagudi-Metsküla),
Hertu (1241)
Hiie (liidetud Ööre, 1241),
lira (1241),
Jalase (1241),
Juula (XIX sajand),
Kaarepere (1412),
Kaigepere (1492, liidetud Hiienurme),
Kaibu (1241, liidetud Kokuta),
Kalevi (1920, nimi 1977),
Kehtna-Nurme (1920),
Keo (1241, liidetud Kadaka ja Kõnnu),
Kodila (1436),
Kodila-Metsküla (XIX saj.),
Koigi (1241, liidetud Seli-Metsküla),
Koikse (hiljemalt XVIII saj.),
Koogimäe (XIX sajand, liidetud Veneküla),
Kuku (liidetud Sootaguse),
Kumma (1241),
Kuusiku-Nõmme,
Kõrgu (1241, liidetud Mällu),
Käbiküla (1241),
Kärpla (1241),
Laeste,
Lalli,
Lellapere (1241, liidetud Uusküla ja Kabeli),
Lellapere-Nurme (XX saj.),
Linnaaluste (linnusena 1054, külane 1241, liidetud Keava mõis, 1486),
Lipa (1241),
Lipametsa (1241),
Lipstu (liidetud Sikeldi-Nõmme),

Loe (XX saj., liidetud Rõkkalo),
Lõpemetsa (liidetud Aravere ja Suurküla),
Mahlamäe (XIX saj.),
(Metsari, liidetud Juuru khk Kädva külaga),
Metsaääre (1998),
Metsküla (1918, kui liideti Säasküla, 1540, ja Suitsu, 1722),
Mõisaaseme,
Nadalama (1241),
Nõlva (liidetud Allika),
Nõmme (hiljemalt XVIII saj.),
Nõmmemetsa (liidetud Pilpa),
Nõmmküla,
Oela (1241)
Ohekatku (1241),
Ohukotsu (1241, liidetud Kännu, Niine),
Oola (hiljemalt XVIII saj.),
Palamulla (1241),
Palasi,
Paluküla (1241),
Purku (1241),
Põlma (liidetud Hiienurme mõis, 1556),
Põrsaku,
Pühatu (1532),
Raela,
Raikküla (1216, liidetud Allika),
Raka (1241, liidetud Kodila-Uusküla),
Ridaküla,
Riidaku,
Rõue,
Saksa (1412),
Saunaküla (XIX saj.),
Selja (liidetud Valguta),
Sikeldi (1241),
Sooaluste (1241),
Sulupere,
Tamme (1920, liidetud Kabala, 1241),
Tapupere,
Tuti,
Tõrma (1241),
Ummaru (XX sajand),
Uusküla (1409, liidetud Rapla kirikumõis),
Vahakõnnu (XVII saj., liidetud Lihuveski, Männiku, Vahuru),
Valli (1460, liidetud Kaera, Mõisataguse),
Valtu (1241),
Valtu-Nurme (XIX saj.),
Vastija (1241),
Väljataguse,
Äherdi (XIX saj.),
Ülejõe (Märjamaa vald),
Ülejõe (Rapla vald),
Risuuusküla.

Kihelkonda kuulunud mõisad:

Kokku 35, omanik nimetatud võõrandamiseelse, 1918. aasta seisuga.

Alu (Allo) Teateid 1409. aastast. 1905 rüüstati, kahju 18 462 kuldrubla. Omanik Rudolf von Lilienfeld. Häärber tänaseni kasutusel.
Hagudi (Haggud) Rajatud XVII sajandi II poolel. 1905 rüüstati, kahju 6937 rubla. Omanik Leonhard Georg von Krusenstjern. Häärberis remont pooleli. Halliku (Hallick) Nissi kihelkonda kuuluva Põlli karjamõis. Omanik Camillo Markgraf.
Hertu (Hermet) Eraldati Valtust 1697. Omanik parun Alexis Girard de Soucanton.
Hiienurme (Idenorm) Teateid 1556. aastast.
Järvakandi (Jervakant) Rajati 1464. ja 1485. aasta vahel. 1905 põletati, kahju 103975 rubla (suurim kihelkonnas), häärberit ei taastatud. Omanik Nikolai Alexander von Harpe.
Kabala (Kappel) Teateid 1469. aastast. 1905 rüüstati, kahju 4632 rubla. Omanik Otto von Lilienfeld.
Keava (Kedenpäh) Teateid 1486. aastast. 1905 põletati, kahju 46 909 rubla, häärber taastati, nüüd taas varemais. Kõrvalmõis Sonni asus Juuru kihelkonnas. Omanik parun Max Fersen.
Kehtna (Kechtel) Teateid 1470. aastast. 1905 põletati, kahju 72 574 rubla, häärber taastati ja tänaseni kasutusel. Omanik Helmuth Otto von Lilienfeld.
Kodila (Koddil) Teateid 1436. aastast. Häärber kasutusel. Omanik Hans Zimmermann (eestlane).
Koigi (Koik) Seli karjamõis. Omanik krahv Nikolai Alexander Tiesenhausen.
Koikse (Koist) Kuusiku karjamõis. Omanik Otto von Lilienfeld.
Kuusiku (Saage) Teateid 1467. aastast. 1905 rüüstati, kahju 4171 rubla. Häärber kasutusel. Kuusiku karjamõisa Kasiemen eestikeelne nimi ei ole teada. Omanik Otto von Lilienfeld.
Lellapere (Lellefer) Eraldati Sikeldist 1626. Häärber säilinud. Omanik Peter Juri Puck.
Libadu (Libbado) Valtu karjamõis. Omanik parun Alexis Girard de Soucanton.
Lihuveski (Lihhowesk) Vahakõnnu karjamõis. Omanik parun Fedor Hoyningen-Huene.
Nurme (Nurms) Hertu karjamõis. Omanik parun Alexis Girard de Soucanton.
Nõmmküla (Nömenkül) Keava karjamõis. Omanik parun Max Fersen.
Ohekatku (Odenkat) Teateid 1453. aastast. Häärber hävinud. Omanikud parun Viktor Taube ja parun Alexis Girard de Soucanton.
Ohukotsu (Odenwald) Teateid 1484. aastast. Omanik krahv Nikolai Alexander Tiesenhausen.
Pühatu (Pühhat) Teateid 1532. aastast. Omanik Ewald von Wetter-Rosenthal.
Raika (Raika) Sikeldi karjamõis. Omanik Rudolf von Lilienfeld.
Raikküla (Rayküll) Teateid 1469. aastast. 1905 rüüstati, kahju 3858 rubla. Karjamõis Salloasse, eesti vaste teadmata. Häärber lagunemas. Omanik krahv Herman Leo Keyserling.
Rapla (Rappel) Eraldati Alust 1705. Omanik Rudolf von Lilienfeld.
Rapla kirikumõis (Pastoraat Rappel). Pastoraadihoone ehitatud pärast põlengut 1774.
Reihenau (Reichenau) Poolmõis, eraldatud Järvakandist 1911.
Riidaku (Ridaka) Omanik Otto von Lilienfeld.
Rõue (Rouwenmoisa) Ohekatku kõrvalmõis. Omanikud parun Viktor Taube ja parun Alexis Girard de Soucanton.
Sikeldi (Sikleht) Rajatud 1410. Omanik Rudolf von Lilienfeld.
Sooaluste (Soal) Lellapere karjamõis. Omanik Peter Juri Puck.
Uuemõisa (Mühlenhof) Järvakandi karjamõis. Omanik Nikolai Alexander von Harpe.
Vahakõnnu (Wahhakant) Eraldati Järvakandist XVII sajandi I poolel. Omanik parun Fedor Hoyningen-Huene.
Valtu (Waldau) Teateid 1412. aastast. 1905 põletati, kahju 103 919 rubla. Häärberit ei taastatud. Omanik parun Alexis Girard de Soucanton.

Koostanud **ARVI PAIDLA**
Kaart firma REGIO materjalide põhjal

Rapla

kihelkond

Kihelkond rajati arvatavasti XIV sajandi algul Hageri ja Juuru kihelkonna aladest. Esimene ürikuline teade Rapla kihelkonna olemasolu kohta pärineb 1346. aastast.

Kihelkonna asend ja piirid.

Kihelkonna pindala on 669 ruutkilomeetrit; naabriteks on Hageri kihelkond põhjas, Juuru kirdes, Väandra kagus, Pärnu-Jaagupi lõunas, Märjamaa läänes ja Nissi loodes. Nurkapidi on kokkupuude ka Vigala ja Kärvi kihelkonnaga. Viimase 200 aasta jooksul piiride muutusi ei ole teada.

Maastikuliselt asub kihelkonna põhja- ja keskosa Põhja-Eesti lavamaal, lõunaosa Kõnnumaal; praktiliselt kuulub kogu see ala Kasari jõgikonda. Kõige kõrgem on maapind kihelkonna äärmises idaservas, kus Paluküla Hiiemägi künib 106 m üle merepinna. Üle 80 m absoluutkõrgusega künkad on veel Linnaaluste küla ümbruses ja kihelkonna piiril Koigi külast põhjas vastu Rabiveret. Maapind langeb lääne ja edela suunas. Madalaim on see äärmises edelanurgas - Nurtu jõe kaldal on kõrgusmärgid alla 35 m.

Hageri kihelkonna piiril on looduslikuks tõkkeks Kodila Linnuraba ja Seli raba. Piir Juuru kihelkonnaga kulgeb põhjaosas piki Keila jõge, lõunaosas läbi Keava ja Loosalu raba. Väandra kihelkonnaga kulgeb piir Lelle ja Lokuta vahel piki maaliist servamoodustiste ala. Pärnu-Jaagupi kihelkonda ja Märjamaa lõunaosa eraldavad Raplast suured soised metsamassiivid, Märjamaa põhjaosa ja Nissit aga ulatuslikud loometsad (nõmmed).

Praeguse territoriaalse jaotuse järgi asub kihelkonnas 1 linn, 1 alev, 5 alevikku ja 85 küla.

